

Voorwoord

Beste ondertekenaars van de Green Deal 2.0,

We hebben weer een turbulent en bijzonder jaar achter de rug. Het tweede jaar met de uitdagingen van Covid-19. De betekenis voor zorgprofessionals en patiënten is bijna niet in woorden te vatten. De inzet om zorg te blijven verlenen onder steeds wisselende omstandigheden en vooruitzichten is enorm groot. Het is heel fijn om te zien dat, ondanks deze bijzondere werkelijkheid, toch ook aandacht was voor andere belangrijke onderwerpen.

We zien steeds meer zorgprofessionals die naast hun normale zorgtaken, beseffen dat de zorg moet verduurzamen en daaraan een bijdrage willen leveren. Door zich als zorgprofessionals te verenigen, elkaar op te zoeken en kennis uit te wisselen, wordt de impact op de vergroening van de zorg groter. De Groene Zorg Alliantie is daar een mooi voorbeeld van. Ze hebben terecht dit jaar een prijs gewonnen voor hun bijdrage aan de vergroening van de zorg. Zij zetten de verduurzaming van de zorg op de politieke en de bestuurlijke agenda. Zij zetten zich onder andere in om kennis te delen en verduurzaming in het (zorg)onderwijs te laten landen.

Inmiddels hebben 300 organisaties hun ambities om de zorg te vergroenen vastgelegd in de Green Deal Zorg en zijn ze op verschillende manieren bezig met de implementatie daarvan. Dat gaat verder dan gebouwen verduurzamen om CO₂-reductie te bewerkstelligen. Het gaat ook over hergebruik van circulaire bouwmaterialen, nadenken over slimme oplossingen voor medicijngebruik en afval, inrichten van groene leefomgevingen in de nabijheid van zorginstellingen waar werknemer en patiënt beter van worden. Samenwerking in de praktijk levert mooie resultaten op. Kijk ook naar de ontwikkelingen rond het duurzame verpleeghuis en de groene entiteiten (Groene OK, IC, Lab etc.) die in de ziekenhuizen ontstaan. De verbinding van visie en missie en daar praktisch invulling aan geven kost menig bestuurder hoofdbrekens, zeker in deze tijd. Maar ook daar zijn goede voorbeelden te vinden.

Een terugblik op de ontwikkelingen die in 2021 plaatsgevonden hebben, vindt u in deze jaarimpressie. Maar..., we zijn er nog niet. Volgens Cathy van Beek is een tipping point bereikt in duurzame zorg. Met dit resultaat beëindigt Cathy haar werkzaamheden als Kwartiermaker Duurzame Zorg in opdracht van VWS. Voor haar inzet willen we haar bedanken want mede door Cathy:

- is het bewustzijn bij vele (zorg) bestuurders, maar ook (jonge) zorgprofessionals vergroot
- is de beweging van organisaties met de ambitie om de zorg te verduurzamen gegroeid,
- is de lastige boodschap dat de zorg enerzijds mensen beter maakt, maar anderzijds ook voor (klimaat) vervuiling zorgt en daardoor mensen ziek maakt, door velen gehoord en deze boodschap heeft geleid tot actie,
- zijn bij de onderhandelingen over het Nederlandse Klimaatakkoord en de uitvoering daarvan belangrijke resultaten geboekt bij de afspraken over sectorale- en portefeuilleroute kaarten voor de verduurzaming van het (zorg)vastgoed.

De groene beweging in de zorg is op gang gekomen en is niet meer te stoppen. Het gaat door! En dat maakt het nieuwe jaar zo bijzonder.

In oktober 2022 loopt de huidige Green Deal Zorg af. De komende maanden wordt gewerkt aan een voorstel voor de volgende fase, waarin bewustwording en handelingsperspectief belangrijk blijven. Maar ook wordt onderzocht hoe en welke concreet meetbare afspraken gemaakt kunnen worden na 2022. Ik wens u allen een goed en gezond maar ook groen en duurzaam 2022.

Mede namens de leden van de Regiegroep Duurzame Zorg

Ronnie van Diemen-Steenvoorde
Voorzitter van de Regiegroep

Inhoudsopgave

Terugblik - Algemeen

Pijler 1 - Minder CO₂ uitstoot

Pijler 2 - Circulaire economie

Pijler 3 - Minder medicijnresten in oppervlaktewater

Pijler 4 - Gezonde werk- en leefomgeving

Kennis delen & ontwikkelen

Groene golf stroomt door de zorg

Verwacht 2022

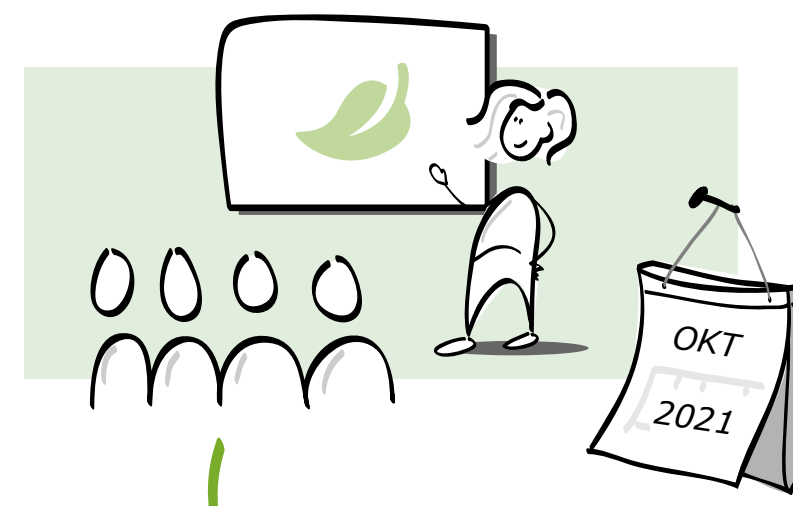

Bij veel onderwerpen in deze impressie kan met dit icoontje doorgelikt worden voor meer informatie. Wel zo handig!

Terugblik - Algemeen

Werkprogramma door Gezondheidsraad Adviescommissie

Het werkprogramma is in 2021 vastgesteld, met daarin aandacht voor duurzaamheid van medische hulpmiddelen, de invloed van de leefomgeving op gezondheid en de verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitten.

Congres Duurzame Zorg 2021
De zorg kleurt groen.

Website
Nieuwe site met informatie voor zorgprofessionals over duurzame initiatieven en de aanpak daarvan.

Webinars

Er zijn dit jaar zeven webinars geweest. Het is een groot succes, met veel deelnemers en verschillende duurzame zorgthema's.

COP 26 | Klimaatconferentie Glasgow

Minister De Jonge sprak tijdens de klimaatconferentie uit dat de Nederlandse zorgsector zich voorbereidt op de gevolgen voor de gezondheidszorg door klimaatverandering en om de bijdrage van de zorg aan klimaatverandering te verminderen.

De minister en staatssecretaris van VWS steunen het initiatief van WHO

We committeren ons aan het verbeteren van duurzame en klimaatresistente gezondheidszorg.

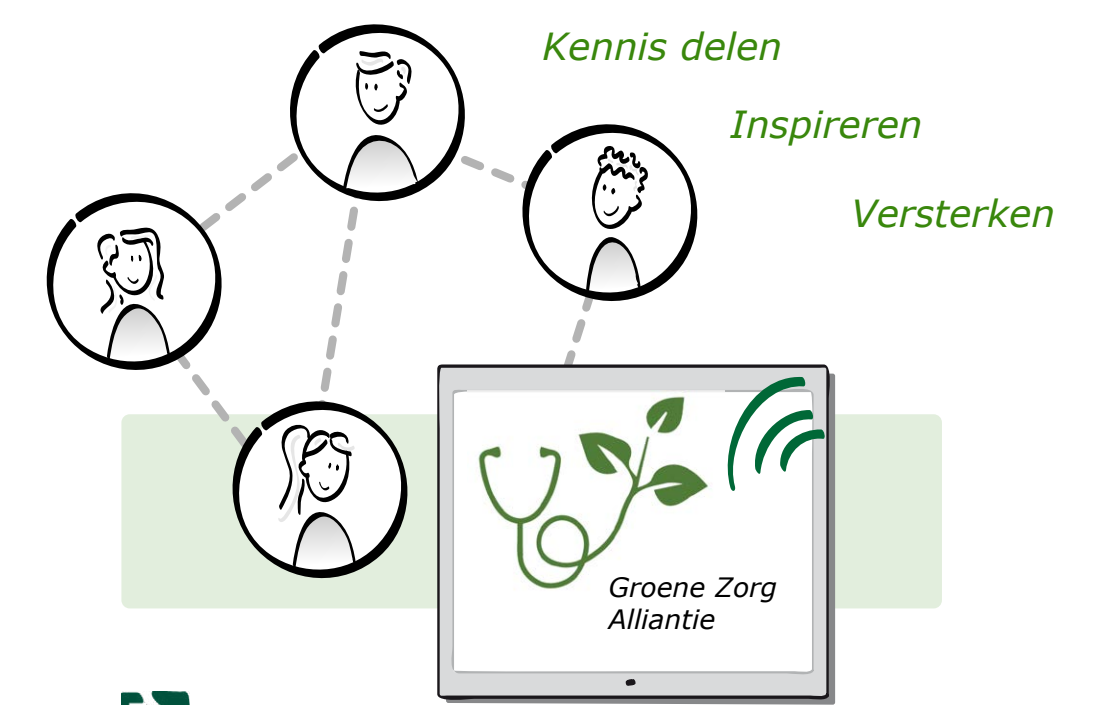
Commitment COP 26 | Nederland | Publicatie | Rijksoverheid.nl

Video: Meer duurzaamheid in de zorg | Duurzame zorg | Rijksoverheid.nl

Groene Zorg Alliantie

Het platform voor afstemming en uitwisseling tussen groene zorgcommissies in Nederland.

*Kennis delen
Inspireren
Versterken*

Actiz ontwikkelt Toolkit Duurzaamheid

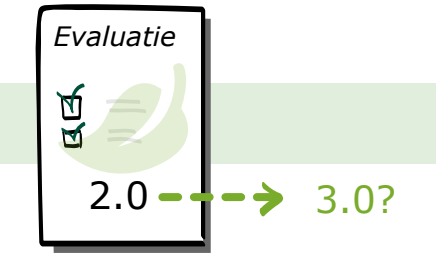
In de toolkit zit gereedschap zoals informatie over hulpmiddelen voor verduurzaming, inspirerende voorbeelden en handige websites.

"Duurzaamheid moet onderdeel van ons denken worden."

Onderzoek naar effect Green Deal Zorg

Zij onderzoeken de Green Deal als instrument. Wat is de meerwaarde ervan? En wat betekent dat voor de toekomst?

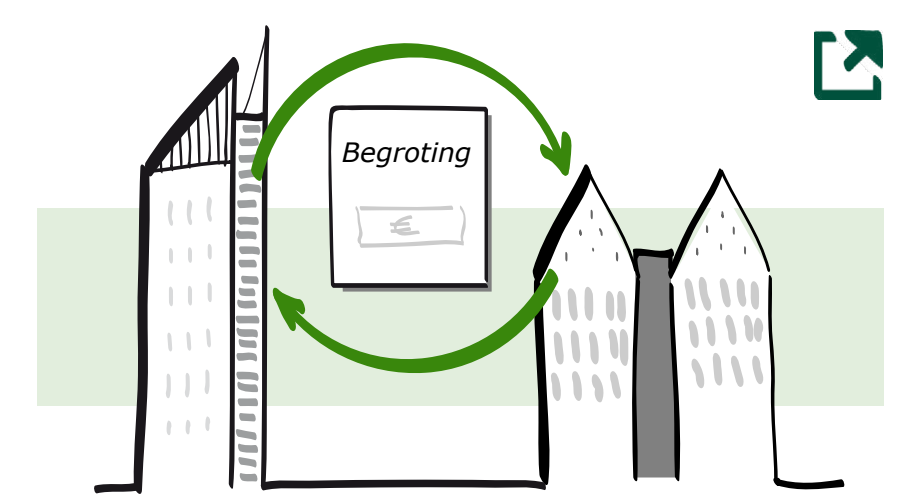
Pijler 1 -Minder CO₂ Uitstoot

CO₂-reductie en energiebesparing.

Door o.a. de uitstoot van CO₂ verandert ons klimaat. De zorg heeft als doelen 49% reductie in 2030 t.o.v. 1990 en klimaatneutraal in 2050 door op de natuurlijke momenten (nieuwbouw of renovatie) van het gas af te gaan en elektriciteit te besparen. Naast vastgoed liggen hiervoor ook kansen bij vervoer en bijv. narcosegassen.

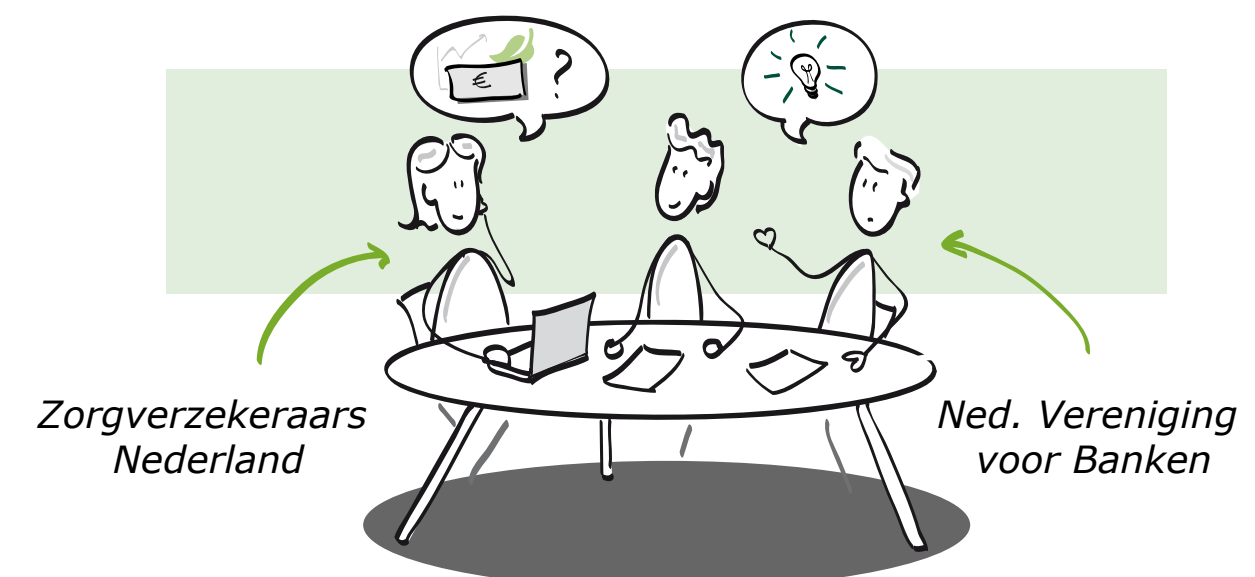
Geld voor verduurzamen vastgoed

Het kabinet stelt geld beschikbaar voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed, waaronder zorg- en sportvastgoed. BZK werkt samen met VWS en OCW aan het opstellen van een subsidieregeling daarvoor

Ronde tafel zorgverzekeraars & banken

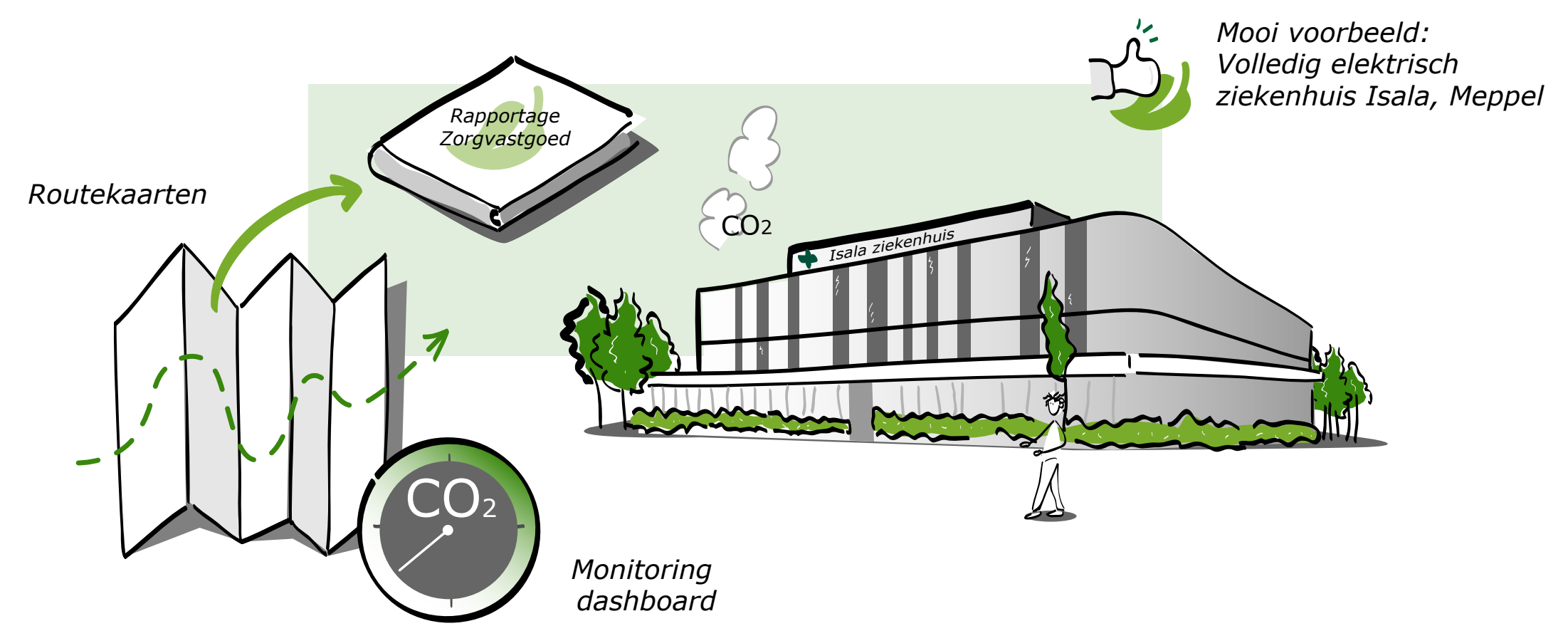
Voor het eerst zijn er twee rondetafelgesprekken over financiering en bekostiging verduurzaming van zorg en wat levert het op. Vervolggesprekken met zorgbranche gepland in 2022.

• Doel:inzicht geven én kennis delen

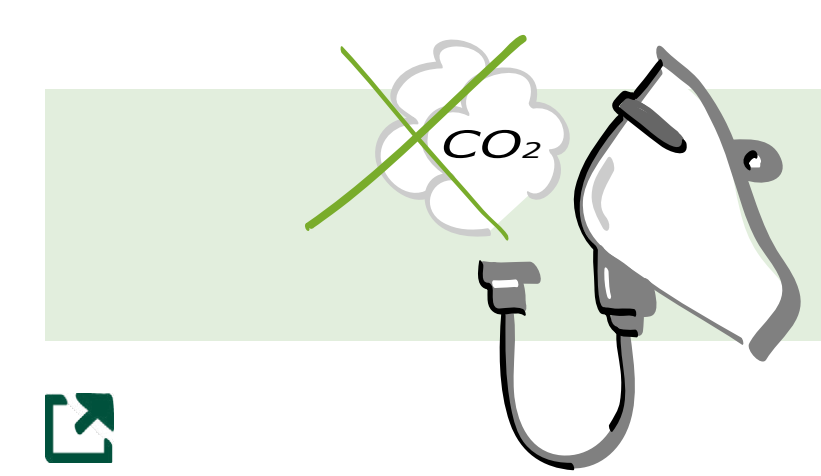
Monitoring verduurzaming zorgvastgoed

Het EVZ monitort de CO₂-reductie van de zorg aan de hand van portefeuille-routekaarten. Een eerste rapportage hierover is begin 2022 beschikbaar.

Recyclebare narcosegassen | Bravis

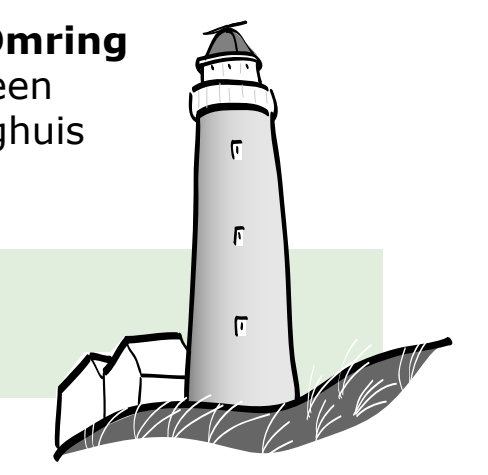
In het Bravis ziekenhuis worden de narcosegassen opgevangen in busjes met kokosfilterkorrels. Het gas wordt uit de filters gehaald en als grondstof gebruikt voor nieuwe narcosegassen.

JURY WINNAARS
Beste duurzame zorgidee 2021

Groene Verpleeghuis | Omring

Omring heeft plannen om een volledig duurzaam verpleeghuis te bouwen op Texel.

Pijler 2 - Circulaire economie

Meer circulair werken

Grondstoffen worden steeds schaarser en veel afval is slecht voor het milieu. De zorg streeft naar circulair werken, zodat waardevolle materialen opnieuw kunnen worden gebruikt.

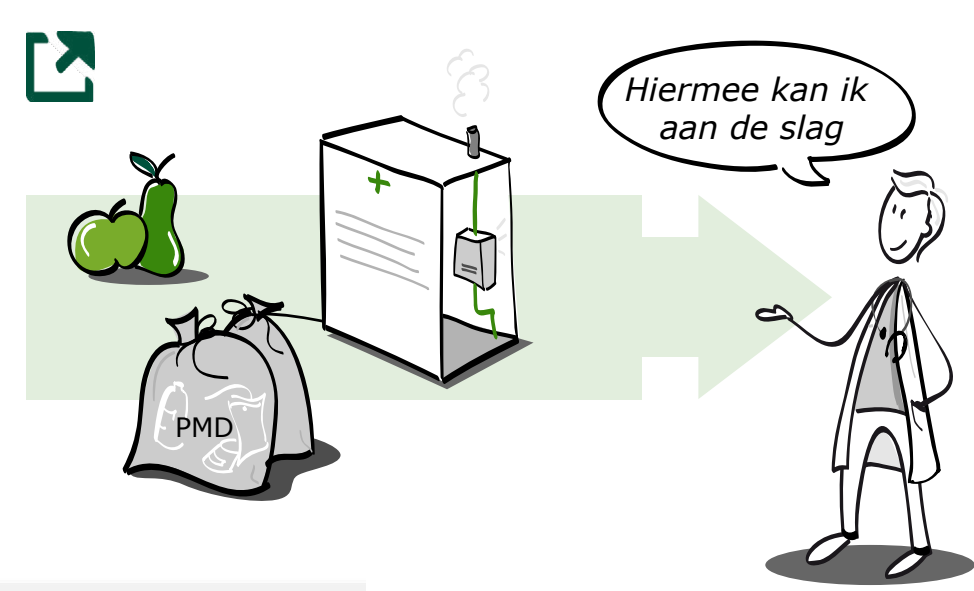
Diabetes+ Plastic 'diabetes' soep

Het platform komt in actie tegen de Plastic Diabetes Soep, ofwel afval door diabetes medicijnen. Ze hebben met hun idee om het medisch afval te verminderen de Duurzame Zorg Publieksprijs gewonnen tijdens het Congres duurzame Zorg.

Succesvolle pilots voeding, afval en technisch beheer

Pilot bij zorginstellingen onder leiding van Intrakoop leveren handvatten en hulpmiddelen op voor andere zorgaanbieders om met verduurzaming aan de slag te gaan.

NEN-richtlijn Disposables

NEN bracht partijen bij elkaar om samen een richtlijn op te stellen voor het hergebruik van medische hulpmiddelen tijdens de coronacrisis.

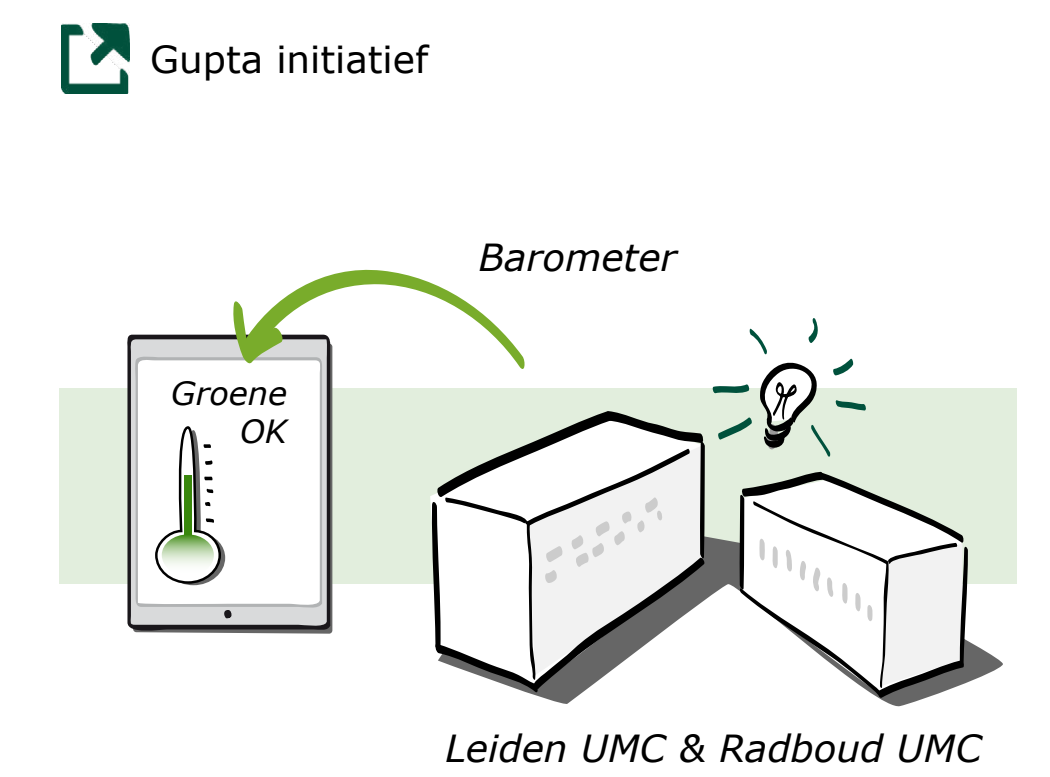
Congres duurzaam inkopen in de zorg

Specifiek over de rol van inkoop bij verduurzamen, goede voorbeelden daarvan, inspiratie en nieuwste inzichten.

Barometer Groene OK

De operatiekamer is in een ziekenhuis een CO2 hotspot. Leiden UMC en Radboud UMC maken een dashboard dat inzicht moet geven in het verbeteren van duurzaamheid in alle OK's in Nederland.

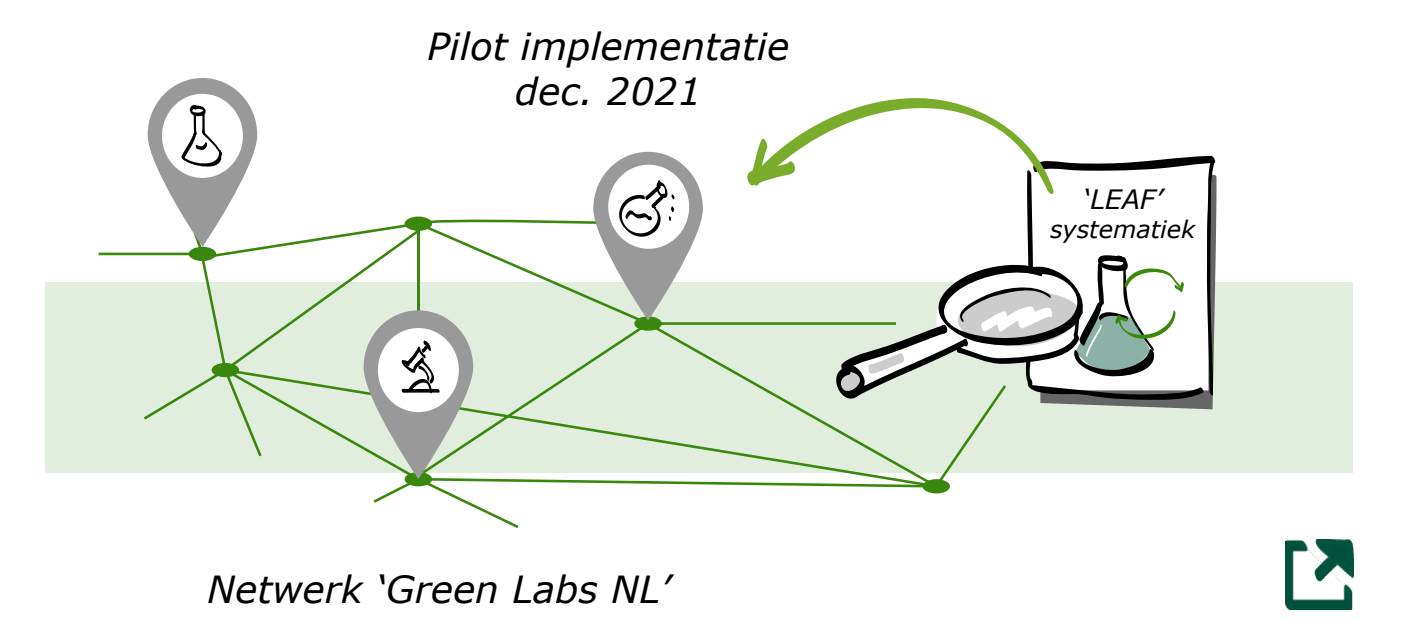
Duurzaamheid bevolkingsonderzoeken naar kanker

Hoe kunnen we onze uitnodigingspakketten duurzamer maken?
 > BVOK, betreft borst-, baarmoederhals- en darmkankerscreening

Green Labs NL

In 2021 hebben betrokken onderzoekers en artsen op vrijwillige basis het netwerk en online platform 'Green Labs NL' gelanceerd. Tevens hebben ze een pilot opgezet met de LEAF-systematiek om inzicht te krijgen op de totale impact van laboratoria op het klimaat.

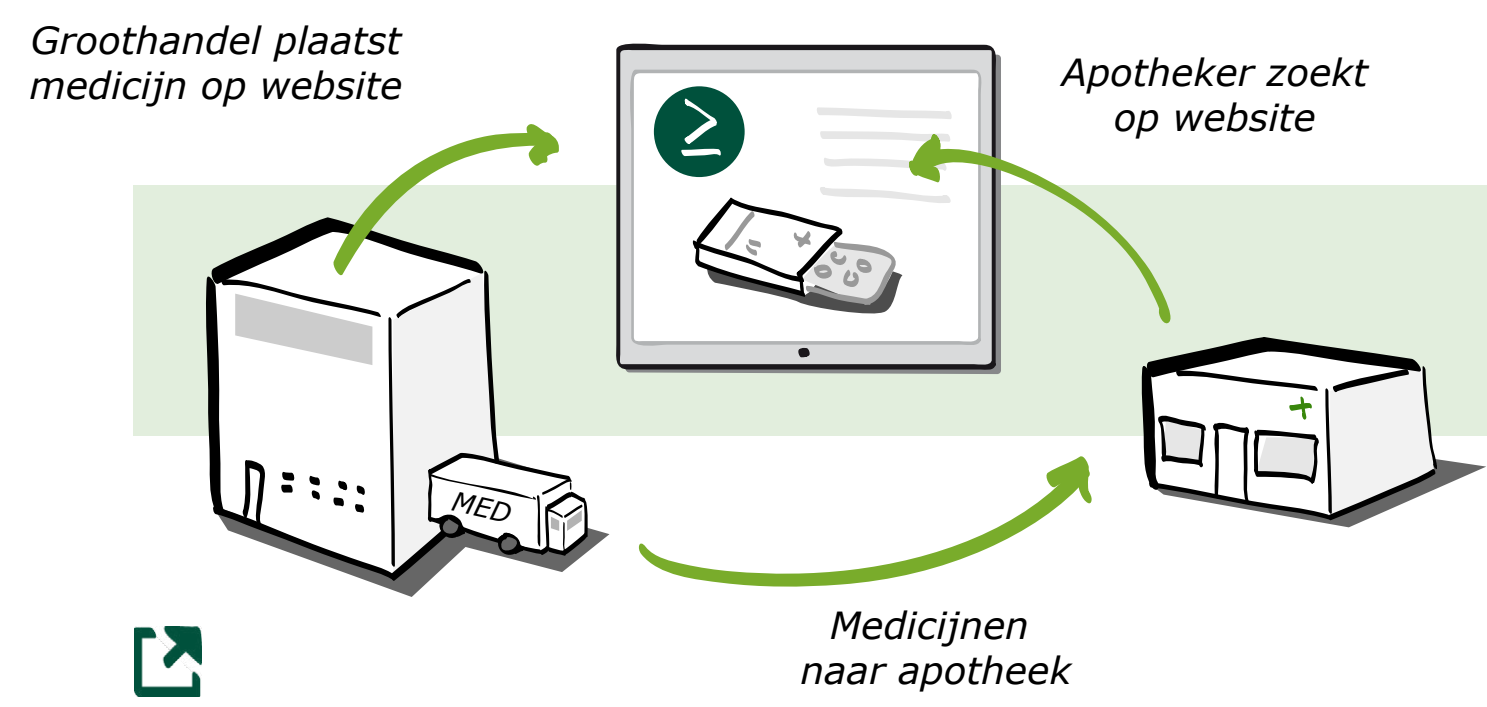
Pijler 3 - Minder medicijnresten in oppervlaktewater

Minder medicijnresten in grondwater, sloten en rivieren

De Nederlandse bevolking gebruikt steeds meer medicijnen. De resten daarvan komen in het riool en daarna in sloten en rivieren terecht. Dat is slecht voor het waterleven en lastig voor de bereiding van drinkwater. De zorg wil zoveel mogelijk voorkomen dat medicijnresten in het riool en daarna in sloten en rivieren terechtkomen.

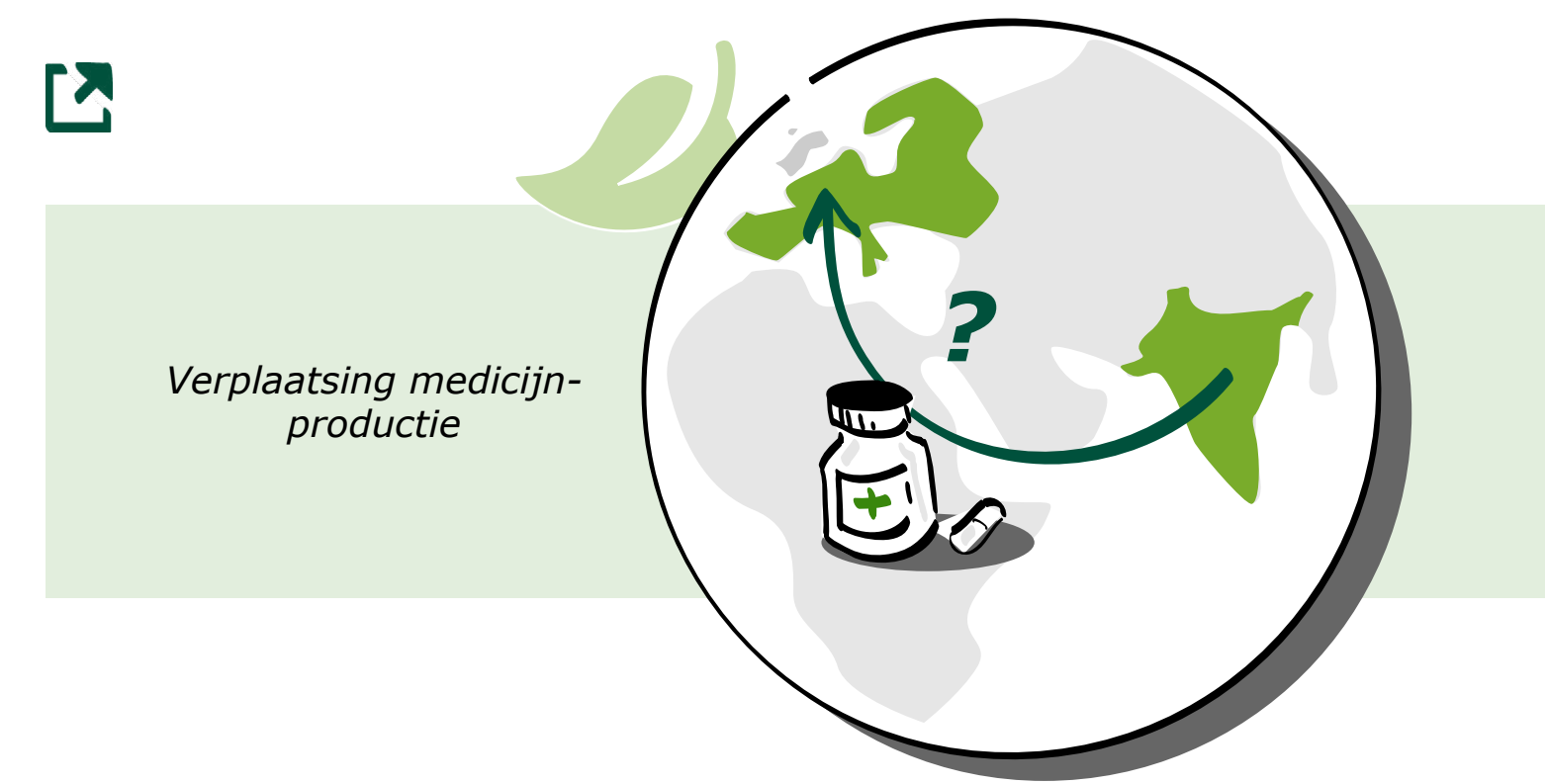
Pharma swab

Heeft een soort marktplaats gemaakt voor medicijnen die bijna over de houdbaarheidsdatum zijn. Normaal zouden deze worden vernietigd, nu worden ze op een veilige manier via een groothandel naar de apotheken gestuurd.

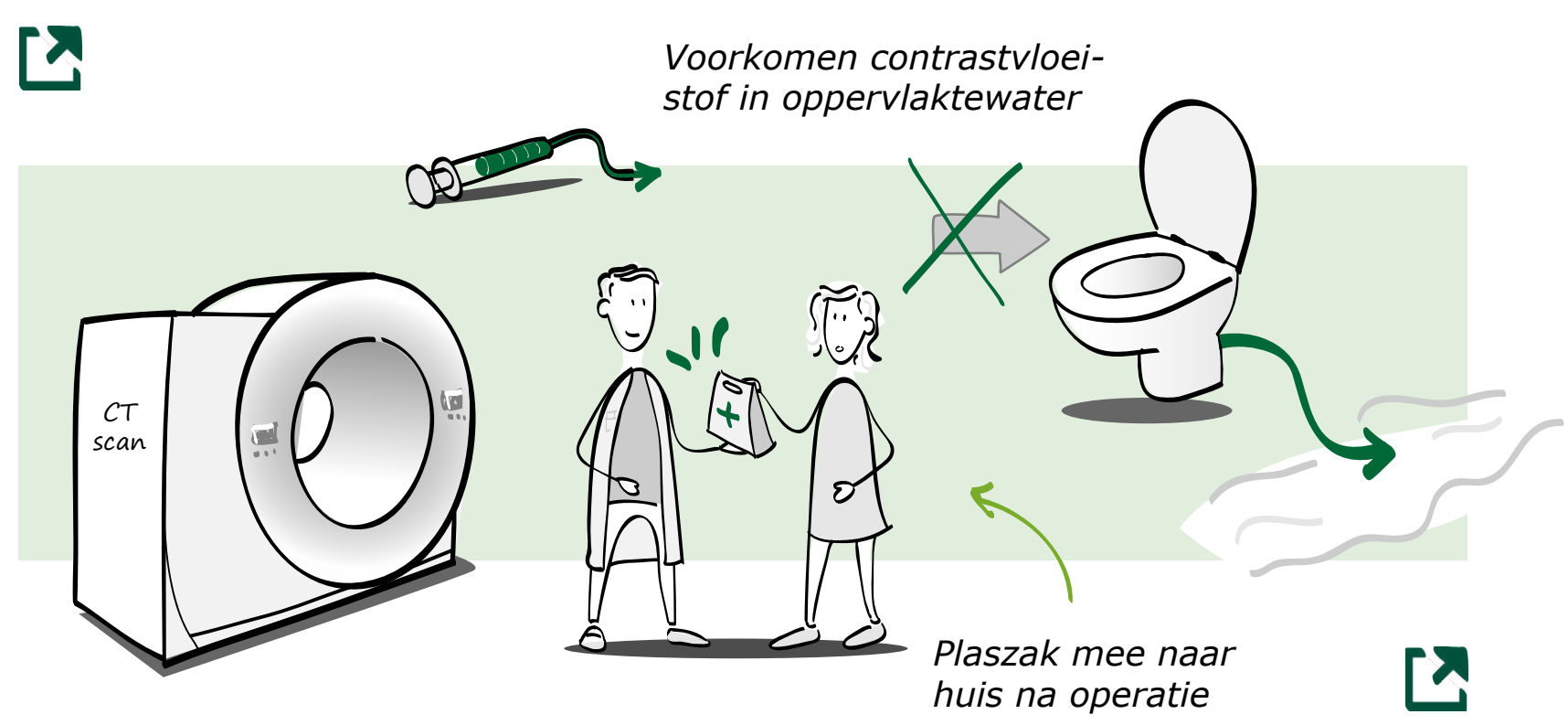
Medicijnproductie

Veel medicijnen op de EU-markt worden in India gemaakt. Vaak met weinig oog voor het milieu. Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen spant zich voor duurzame medicijnproductie, liefst in Europa.

Afronding pilot plaszakken

Betrokken partijen bespreken met elkaar hoe ze het gebruik van plaszakken kunnen opschalen totdat een nog duurzamere oplossing (zonder afval) beschikbaar is.

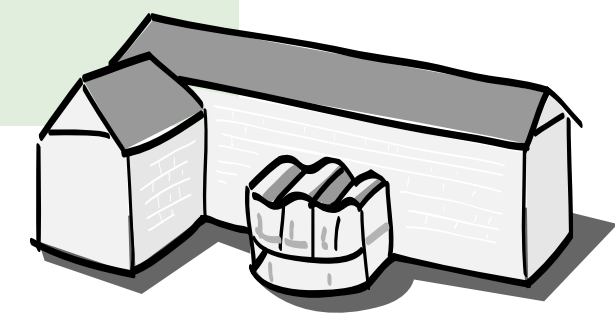

Pijler 4 - Gezonde werk- en leefomgeving

Gezonde werk- en leefomgeving voor zorgpersoneel en patiënten

Zorginstellingen, zoals verpleeghuizen en ziekenhuizen, verbeteren de leef- en werkomgeving. Bijvoorbeeld met meer plaats voor beweging en ontspanning voor patiënten en personeel. Maar bijvoorbeeld ook een tuin die zorgt voor een groene leefomgeving bij zorginstellingen.

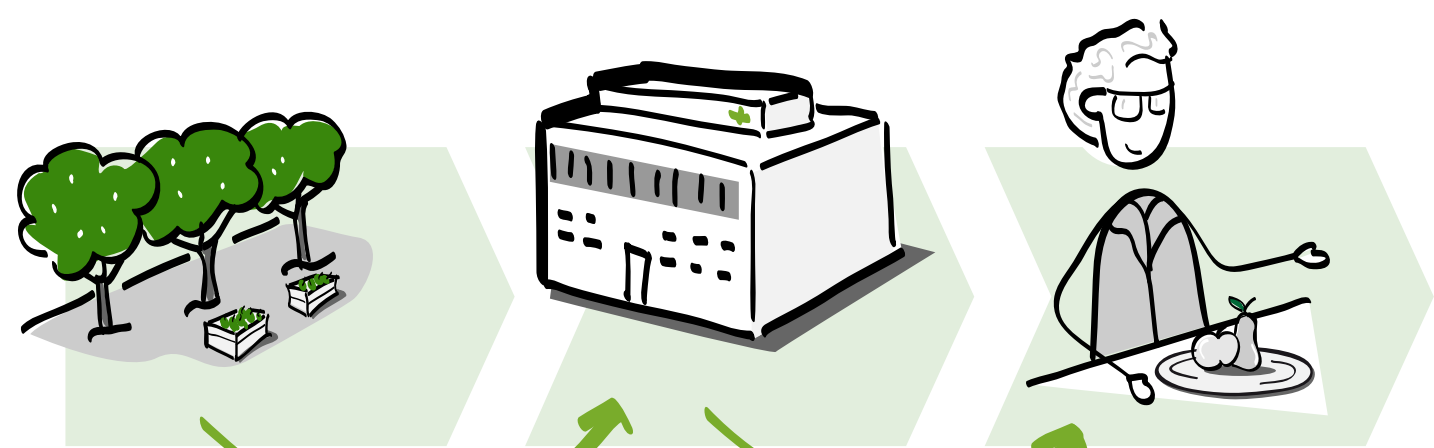
RIVM | Kennisbasis Duurzame zorg

Verzamelt kennis over gezondmakende omgevingen in de zorg.

Voeding | Community of Practice

In 2021 is gestart met de ontwikkeling van een tool dat bestaat uit criteria voor duurzame voeding in de zorg. Dit kan gehanteerd worden als middel voor onder meer nulmetingen, monitoring, verbeterplannen en inkoop. Medio 2022 is deze tool klaar voor gebruik!

Inkoop van gezonde voeding

Gezonde voeding in zorginstelling

Goede praktijkvoorbeelden

Het RIVM verzamelt op drie gezondheid bevorderende thema's voeding, natuur en architectuur inspirerende voorbeelden. Ook zijn hier de uitkomsten van onderzoek, in de vorm van Wat-werkt-dossiers op deze drie thema's te vinden.

52 Praktijkvoorbeelden over hoe een leefomgeving van een zorginstelling een positieve invloed op de gezondheid kan hebben.

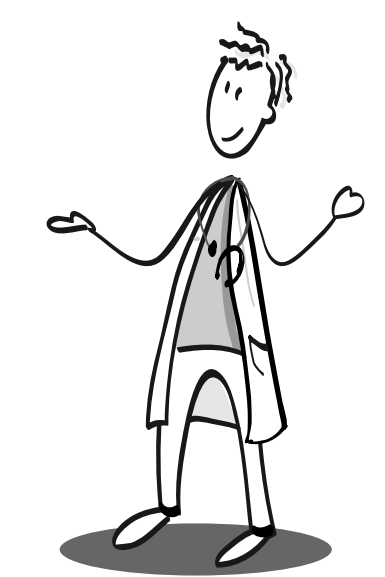

Wat werkt dossiers op Architectuur, Voeding en Natuur

E-boek | De groene huisartsenpraktijk

De LHV en de NHG hebben samen met Stichting Stimular een E-boek ontwikkeld voor huisartsen, met daarin handvatten, tips en uitleg op het gebied van verduurzaming van gebouw, inrichting, praktijkvoering en consultvoering

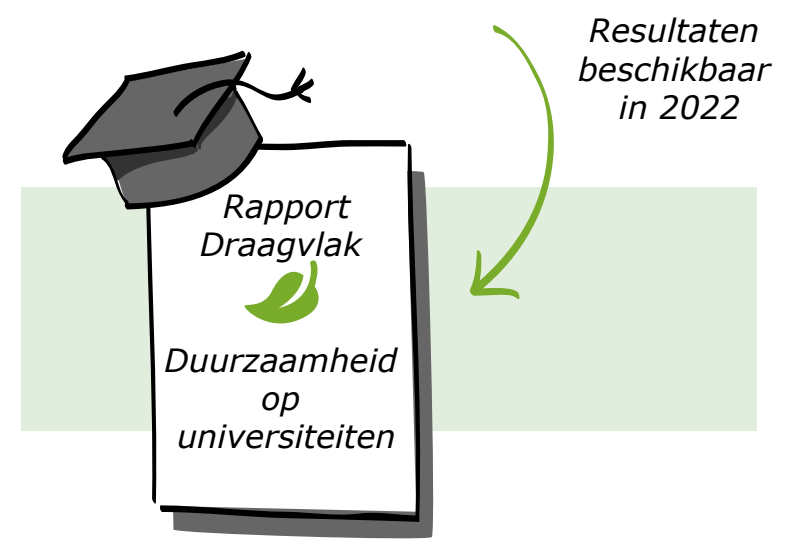
Kennis delen & ontwikkelen

Kennis delen

Het programma Duurzame zorg werkt actief samen met (internationale) kennispartners en andere landen en om kennis over duurzame zorg te ontwikkelen en te delen. Samen weten we meer!

Inventarisatie onderwijs

Wat gebeurt er momenteel aan duurzaamheid in universitaire medische opleidingen? Wat is het draagvlak om daar meer aan te doen en welke stappen zijn dan nodig?

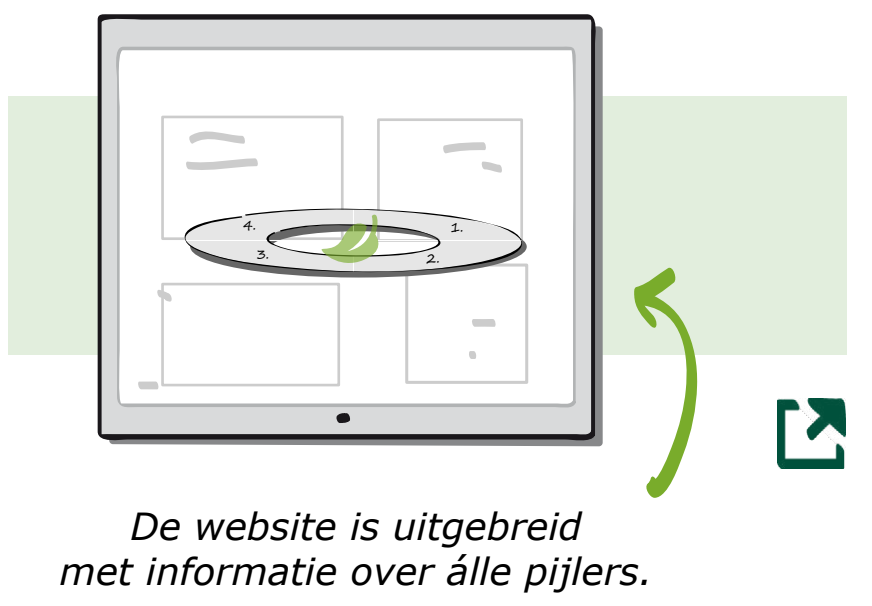
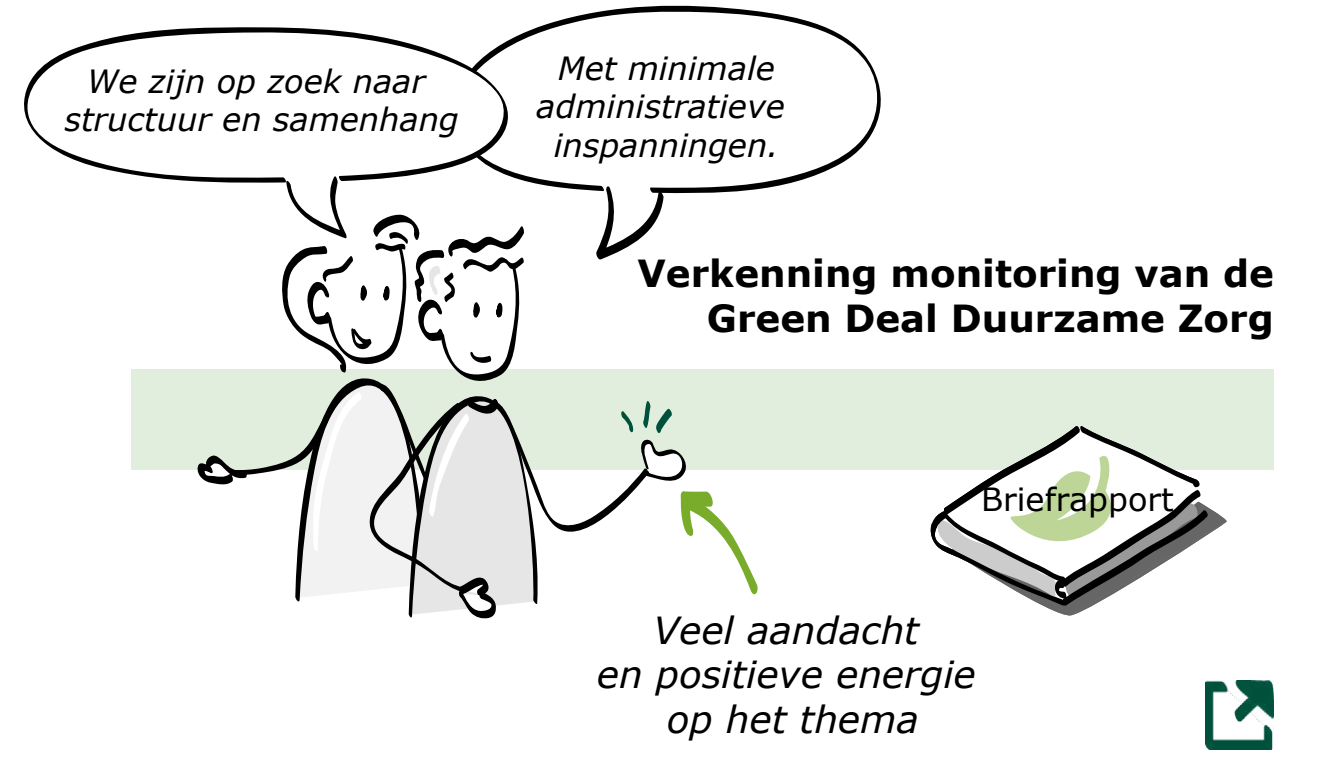
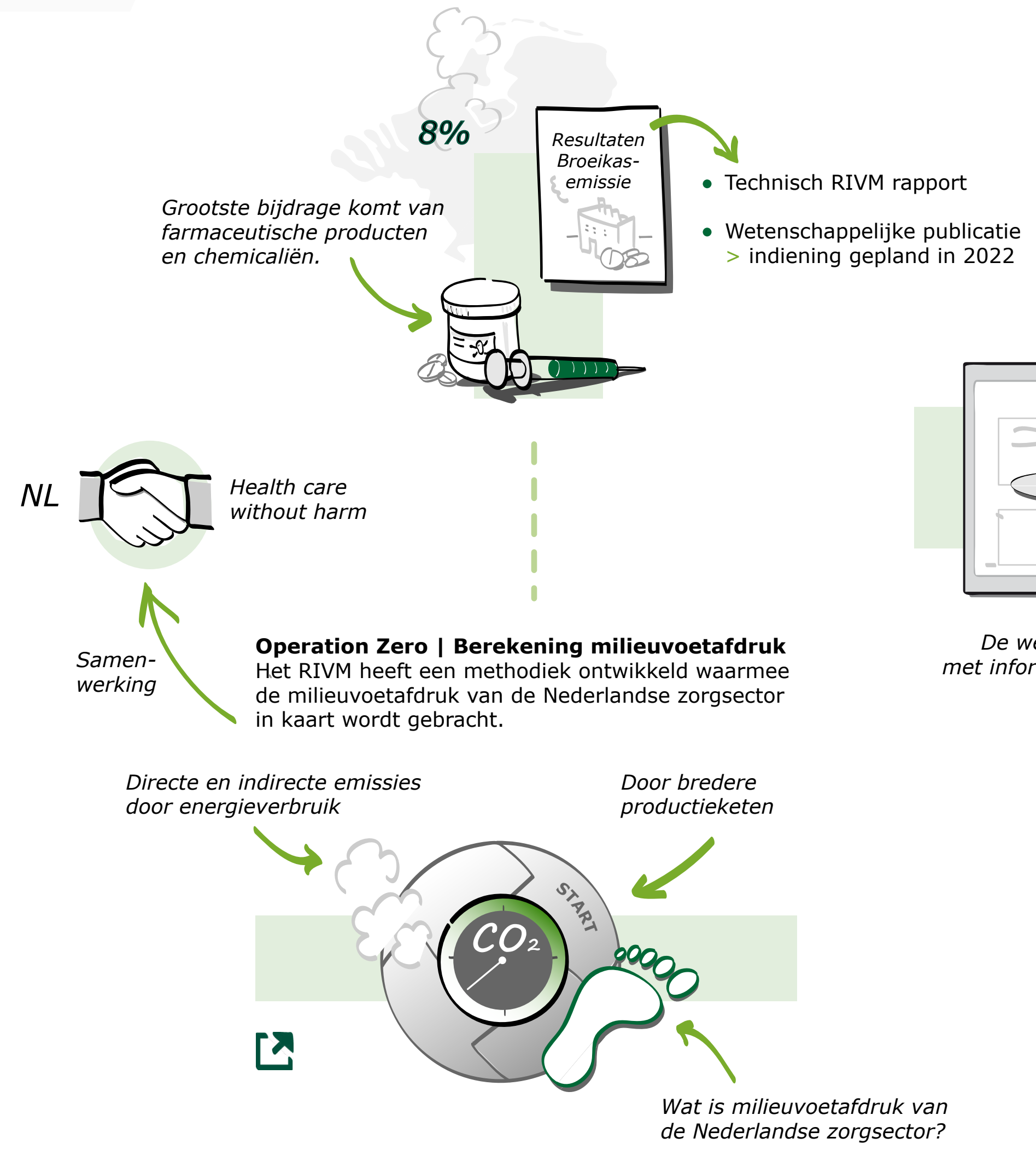
CleanMed | Europe 2021

Ook tijdens de editie in 2021 werd kennis gedeeld, óók door veel partners van de Green Deal Zorg.

Berekening broeikasemissie zorgsector NL

De Nederlandse zorgsector is verantwoordelijk voor 8% van de totale broeikasgas emissies van Nederland.

RIVM website Duurzame Zorg

Er zijn allerlei voorbeelden te vinden voor een gezonde zorgomgeving. Maar wat werkt nu wel en wat niet? Het RIVM brengt dit in kaart.

- Betere afvalscheiding en verminderen plastic afval in ziekenhuis**
Door dr. Marjolijn Duijvestein is maag- lever- darmarts, in het Radboud UMC.
> *Uitwerking Beste zorgidee 2019*
- De herbruikbare katheter**
Door dr. Bertil Blok, uroloog werkzaam in het Erasmus MC.
> *Uitwerking Beste zorgidee 2020*

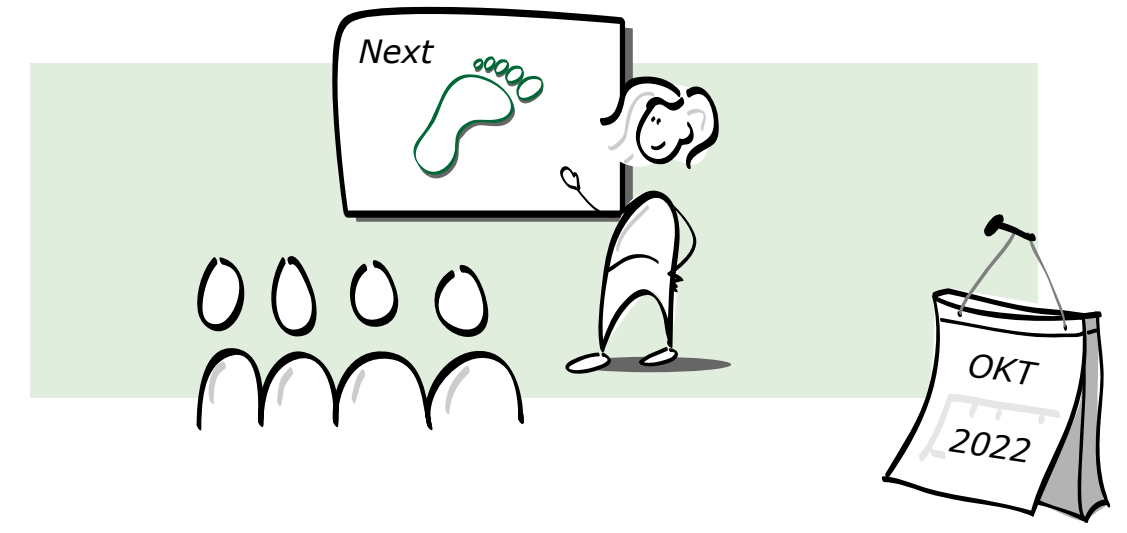

Groene golf stroomt door de zorg

Een niet te stoppen beweging naar een groene toekomst

Er zijn verschillende groene entiteiten ontstaan en dat gaat voort. De regiegroep en partners van de Green Deal Zorg denken na over hoe verder na oktober 2022.

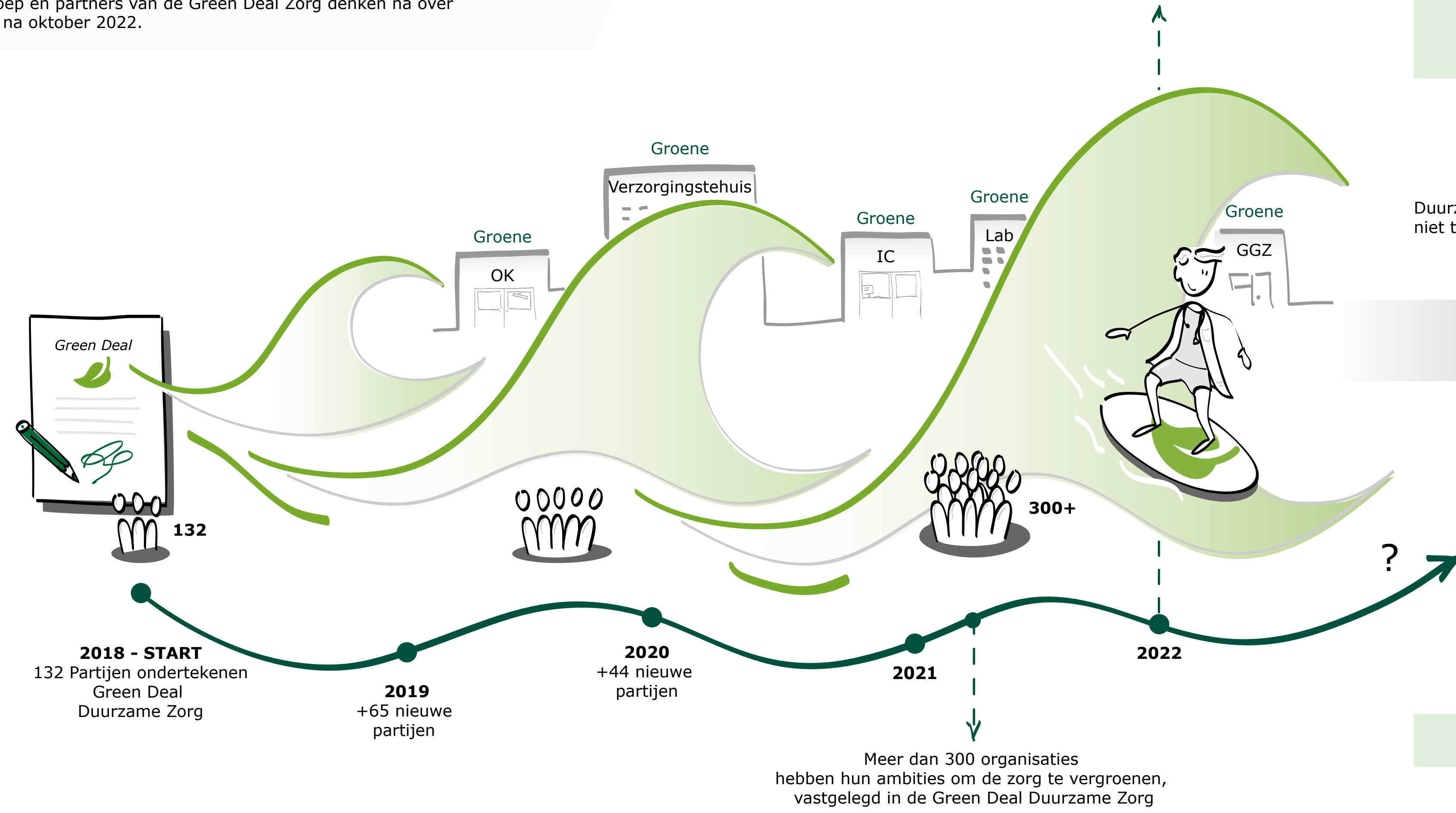
De Green Deal Duurzame Zorg 2.0 stopt én sluit dit op 6 oktober 2022 af met een congres.

Duurzame Zorg staat op de agenda en is een niet te stoppen beweging.

VWS en sector beraden zich op de toekomst.

2018 - START
132 Partijen ondertekenen Green Deal Duurzame Zorg

2019
+65 nieuwe partijen

2020
+44 nieuwe partijen

2021
Meer dan 300 organisaties hebben hun ambities om de zorg te vergroenen, vastgelegd in de Green Deal Duurzame Zorg

2022

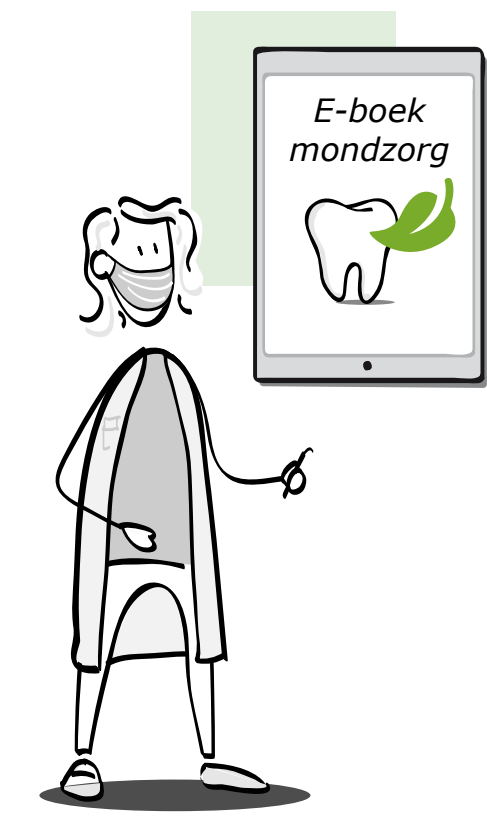

Groei en beweging

In 2022 gaan de Green Deal Duurzame Zorg en PDZ door met verschillende initiatieven en (nieuwe) acties en worden bepaalde onderwerpen afgerond. Het jaarlijkse Congres en de webinars keren in ieder geval terug en we gaan door met nieuwe ondertekenaars. Het tipping point is bereikt en mag de komende jaren uitgroeien tot een turning point.

E-boek voor zorgprofessionals in de mondzorg

Hoe kunnen zij hun praktijk verduurzamen, zowel op CO₂ reductie maar ook verminderen plastic en hergebruik instrumenten etc?

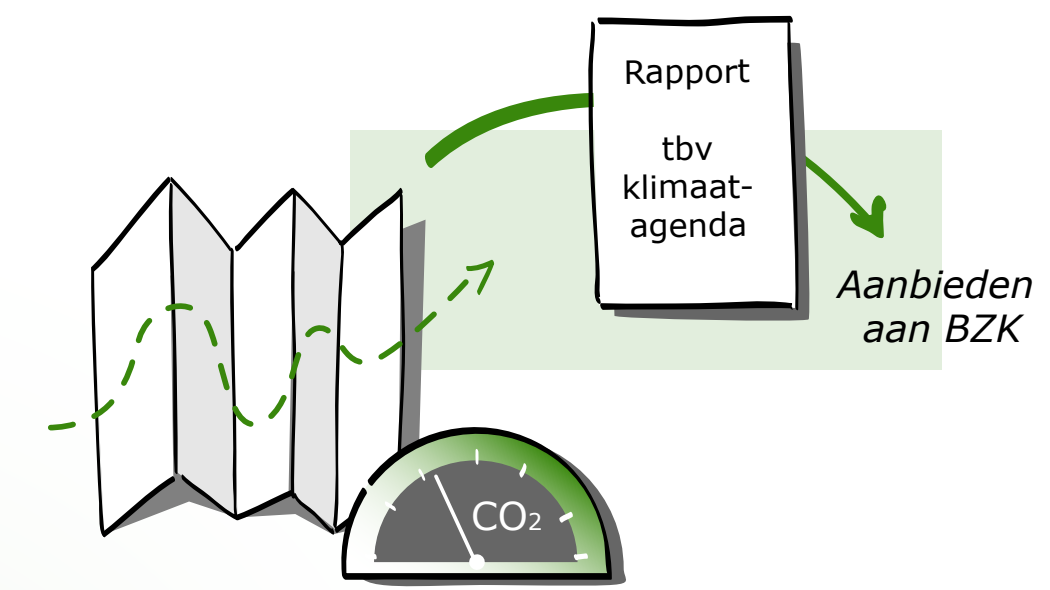

Ook in 2022 kunt u nieuwsbrieven van ons verwachten.

Handboek slim incontinentiemateriaal

In 2022 komt er een handboek over inzet en gebruik slim incomateriaal binnen instellingen.

Het doel is minder onnodige verschoningen en daarmee een hogere kwaliteit van leven van cliënten, tijdsbesparing en minder belasting van medewerkers en lagere zorgkosten en minder afval.

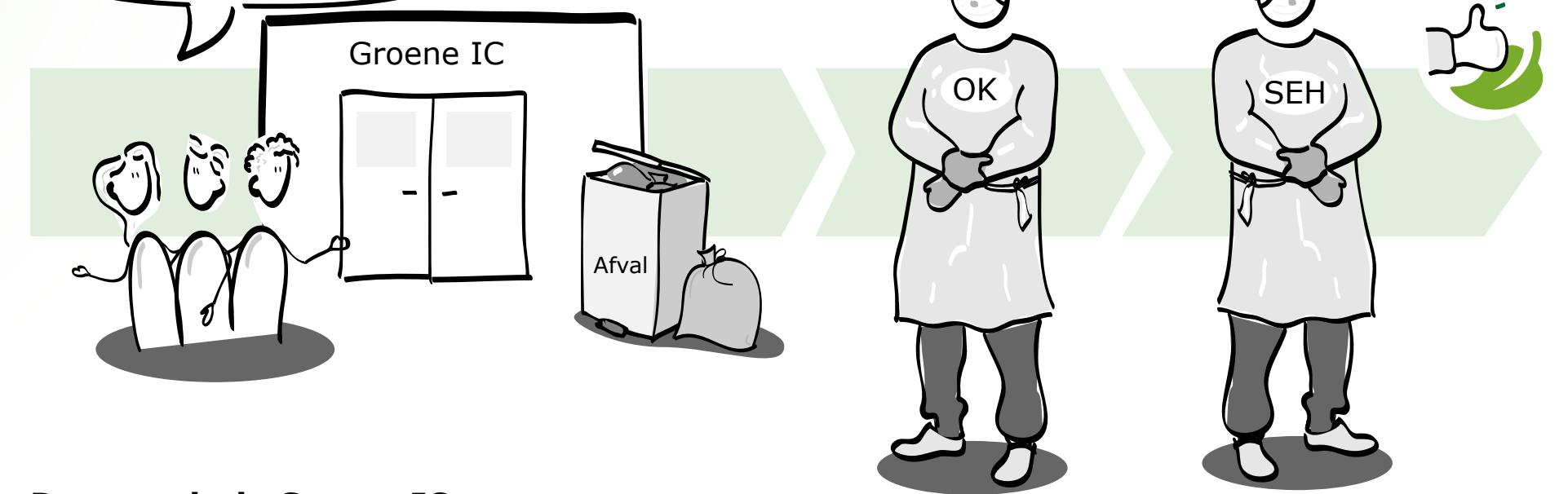

Dashboard monitoring zorgvastgoed

Bijhouden en zorgen dat nieuwe routekaarten verwerkt worden.

Groene entiteiten als groene IC krijgen navolging

We creëren bewustwording en verzamelen en verspreiden goede voorbeelden.

De commissie Groene IC

De commissie heeft de website www.groeneic.nl geregistreerd en zal deze vullen met goede voorbeelden. Tevens is de commissie bezig met de ontwikkeling van e-learning. In 2022 wordt dit alles opgeleverd.

Groene SEH

SEH wil analoog aan OK en IC met landelijk netwerk beginnen en duurzaamheid intensiveren. PDZ kijkt er komend jaar naar.